

De oneindige macht van Gods liefde

Ledevaartkerk Chaam, Witte Donderdag, 18 april 2019

Ds. Sara Dondorp

1e Schriftlezing: Exodus 12: 1-11 (vertaling; Monshouwerstichting, www.schriftlezing.nl)

2e Schriftlezing: Johannes 14:15-31 (idem)

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Velen zullen maandag verbijsterd het nieuws gehoord hebben. De Notre Dame van Parijs staat in brand. 'Dat kan niet!' was het eerste dat ik dacht. Onmogelijk! Die vertrouwde plek, waar zoveel mensen herinnering aan hebben, waar zoveel geschiedenis aan is verbonden, waar al eeuwenlang mensen komen om te bidden en te zingen, of om met elkaar de Opstanding van Christus te vieren. Waar ontelbaar veel gelovigen en ongelovigen naartoe komen om te genieten van de ramen, het orgel, de gewelven, de kunst... Je zou het bijna een baken in de tijd kunnen noemen. En toch was daar maandagavond die brand. Op die vertrouwde plek, dat huis van schoonheid en troost. Over de hele wereld werden mensen er verdrietig van. Het is onmogelijk en toch gebeurt het.

Iets dergelijks moeten de leerlingen van Jezus hebben ervaren. Hun vertrouwde meester, baken van vertrouwen, hoop en troost, werd vernederd, terechtgesteld en uiteindelijk vermoord. Hij die altijd solidair was met slachtoffers van de samenleving, werd zelf slachtoffer van de machthebbers van zijn tijd. Hij die altijd leerde over verdraagzaamheid en rechtvaardigheid, werd opgepakt, beschuldigd en terechtgesteld. Het moet voor de leerlingen onvoorstelbaar zijn geweest. Het ondenkbare gebeurde toch. En een generatie later werd ook de stad Jeruzalem verwoest. Dat moet al even ondenkbaar zijn geweest. Als God een God van liefde is, hoe kan dit dan!

Dat is het probleem dat de evangelist Johannes bezig houdt. Hij schrijft voor zijn eigen gemeenschap, ruim een generatie later. Over Gods macht van liefde die anders is dan de macht van Rome. Over de weg van Rabbi Jezus, die juist geen machtige held was. Over radicale solidariteit, naastenliefde, loyaliteit, die zich niet in laat palmen door allerlei krachten of belangen. Over God de Vader die een plek van liefde is. Een plaats, een Makom in de rabbijnse traditie. Dat heeft niets met een wereld na deze wereld te maken. God is hier en nu: Makom, Mokum, waar dan ook op aarde. Dat alles vertelt de evangelist Johannes door Jezus een redevoering in de mond te leggen.

Plaats van handeling is een maaltijd met zijn leerlingen. De redevoering begint met aanschouwelijk onderwijs. Jezus draait de vertrouwde gezagsverhoudingen om. Hij, de meester, begint zijn vrienden de voeten te wassen. Het laagste slavenwerk dat denkbaar is. Radicale en solidaire dienstbaarheid. Een verhaal dat onlosmakelijk met Witte Donderdag verbonden is. Als je zou moeten samenvatten wat zijn weg betekent, dan is het dit: radicale en solidaire dienstbaarheid. Daar gaat het om op de avond dat we zijn laatste maaltijd gedenken.

Aansluitend aan het verhaal van de voetwassing last de evangelist een redevoering in die drie hoofdstukken duurt. Woorden die hij Jezus in de mond legt. Woorden in de geest van wat Jezus leerde, maar die Jezus waarschijnlijk niet letterlijk zo gezegd heeft. We horen

Johannes met de stem van Jezus vertellen over Gods liefde. Dat wil zeggen: Gods solidariteit en loyaliteit. Gods Makom waarin Jezus betrokken is en waarin zijn volgelingen mogen leven. Zo zou je de zinsnede 'dat ik in mijn Vader ben en jullie in mij zijn, misschien kunnen opvatten: Jezus leeft in Gods Makom. God zal Jezus niet alleen laten en Jezus laat zijn leerlingen niet alleen achter. De uitroep 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten', dat citaat uit Psalm 122 dat Matteus Jezus in de mond legt, dat past niet bij wat Johannes over Jezus te vertellen heeft. God laat mensen nooit achter. En Jezus al helemaal niet. Jezus staat rechtop in Gods Makom, in Gods betrokkenheid. Als Jezus zelf er straks niet meer is, dan is er de pleitbezorger. De Parakleet, wat ook helper, trooster of advocaat kan betekenen. De bemoediger die we Heilige Geest noemen. Inderdaad, in het Johannesevangelie vallen Pasen en Pinksteren op dezelfde dag. Misschien was het deze trooster die mensen in de straten van Parijs heeft aangespoord om samen te zingen bij de Kathedraal. Strikt genomen helpt dat niks, de brandweerlieden deden hun werk. Maar toch: het was betekenisvol, het gaf moed, het bood troost. En dat is precies wat de Geest doet: dwars tegen de orde in. Die sfeer kwam ik tegen in een liedtekst van een basisgemeente:

"Hier gaan we zingend de wereld te buiten,
't hoge woord mag hier eruit
spelenderwijs de hemel op aarde 'n uur lang vrijheid die kan.
Hier worden mensen tot vrede genodigd, muren bidden we omver
spelenderwijs de hemel op aarde 'n uur lang vrede die kan."¹

Het kan niet en toch kan het wel. In de Messiaanse orde wordt van alles binnenstebuiten gekeerd. Gods Makom is voor het oog niet zichtbaar, niet proefondervindelijk te bewijzen, zouden we nu zeggen. En toch staat er dat God zich toont aan wie hem liefheeft. Liefde, solidariteit, betrokkenheid, hoe je het ook noemen wil. Een verbondenheid die dwars door machtstructuren heen loopt. Dat is volgens mij waar het de evangelist Johannes om gaat. Als die wereldse machtstructuren dan zo liefdeloos zijn, waarom toont Jezus zich dan niet juist daar? Die vraag legt Johannes Judas – niet Iskariot – in de mond. Judas, die staat voor alle kritische volgelingen. Als Jezus de Messias is, waarom toont hij zich dan niet aan Rome? Waarom maakt hij geen einde aan de macht van Rome? Aan alle ongelijkheid, machtsvertoon, uitbuiting, onrecht... Het is de altijd terugkomende vraag: Als Gods liefde zo sterk is, waarom doorbreekt Hij dan de liefdeloosheid niet? Waarom zijn er nog steeds zoveel mensen die moeten lijden? Als de Notre Dame een plek is van Gods aanwezigheid, waarom doet Hij dan het vuur niet doven? Allemaal vragen waar eigenlijk niet echt een antwoord is. Behalve dan misschien dat Gods liefde van een andere orde is. Een liefde – of noem het solidariteit, loyaliteit, betrokkenheid, die zich niet laat compromitteren. Als Jezus zich tegen de macht van Rome zou verweren, zou hij een zelfde soort macht gebruiken. Door vast te houden aan liefdevolle solidariteit, doorbreekt hij die macht. Jezus' macht is die van liefde, vrede, recht, geweldloosheid. Een macht van nederigheid en dienstbaarheid. Jezus staat aan de kant van de zingende Parijzenaars. Niet aan de kant van de schreeuwers die het allemaal beter weten, of van de machthebbers die zich hierbij mooi kunnen profileren. Jezus' macht staat altijd aan de onderkant.

Weer spreekt Jezus over de Pleitbezorger, die er altijd zal zijn om de mensen juist daaraan te herinneren. Wat Jezus geeft is de vrede van Gods Makom, van Gods liefde. Dat is een andere vrede dan de vrede van aardse machthebbers. 'Mijn vrede geef ik jullie' zegt Jezus.

---

1 Lied van Kees Pannekoek in het liedboek van Jebron Aalst (België), geciteerd in: Egbert Rooze en Paul de Witte, *De Messias en de macht van Rome*, Halewijn/Skandalon 2016.

Het is een vrede van betrouwbaarheid en rechtvaardigheid. Rechtvaardigheid in de zin van bevrijding van onderdrukking. Zo wijst Jezus de weg naar Pasen: bevrijding uit slavernij. En uiteindelijk bevrijding uit de banden van de dood.

Ik denk aan het beeld dat op dinsdag de wereld rond ging, van het koor van de Notre Dame. Het altaarstuk en het kruis, temidden van stof en puin en rommel. Op de foto is het kruis van verre te zien als een lichtend baken. Ondanks alle verdriet om de verwoesting van de brand, vond ik dat toch ook een mooi en hoopvol beeld: dat kruis als teken van blijvende trouw temidden van ellende. Gods Makom betekent niet dat er geen verdriet of pijn meer is, het betekent dat Gods liefde, Gods vrede altijd sterker is. Gods vrede, die alle verstand te boven gaat.

Amen

Foto: Reuters (bron: NOS, dinsdag 16 april 2019)